

schepping van een eigen kunst niet achtergebleven.

En als het in Protestantische landen nu toch niet gekomen is tot algemeene kunstwaardering, dan is dit niet te wijten aan de leer der Hervorming. Trouwens in Roomsche landen is de kunstwaardering niet algemeener of beter.

Hier hebben we te doen met een verschijnsel, dat verklaard moet worden uit te weinig vatbaarheid en ontvankelijkheid der zielen voor schoonheidsontroering en er ligt hier een rijk arbeidsveld voor ontvankelijke en begaafde geesten, om den kunstzin bij de massa aan te kweeken, voorzover dit mogelijk zal zijn. Deze laatste toevoeging is geen phrase. Er zijn menschen, aan wie het orgaan ontbreekt, om van sommige kunsten te genieten. Zoals een blinde zich nooit zal kunnen verlustigen in het kleurenspeel der vele verven, zoo zal een hoorend mensch, die echter doof is voor de harmonieuze wereld der tonen, nimmer vreugde smaken bij de schoonste samenstemming der veelvuldigste muziekinstrumenten.

Dit kunt ge een gebrek noemen, desnoods een groot gebrek, maar ge dufft het geen zonde heeten.

Terwijl ge het inderdaad zonde noemt, zoo een mensch van elken religieuze aanleg is onbloeit.

Hier merkt ge dan ook een groot verschil tusschen religie en kunst en ge zijt er van overtuigd, dat nooit de laatste de eerste kan vervangen.

Maritain maakt de wonderware opmerking: Zijn onvoltooide Summa gaf Thomas van Aquino kort voor zijn dood deze woorden in: „Ze komt mij voor als stroo". Menschelijk stroo, als het Parthenon en de Notre-Dame van Chartres, de Sixtijnse kapel en de Mis in D, en dat op den laatsten dag verbrand zal worden. „Het geschapene kan niet blijvend boeien."*)

Daarom moet ook de kunst er naar streven, de ziel boven het geschapene te voeren.

Baudelaire, die genoemd is de „poète maudit" (vervloekte dichter), schrijft nochtans, als hij het heeft over de natuurlijke drift naar het Schoone: „Het is deze onsterfelijke natuurdrang naar het Schoone, die ons de aarde en haar schouwtooneelen doet bezien als een beeld, als een afspiegeling van den Hemel. De onleschbare dorst naar al de dingen van het hiernamaals, welke het leven ons openbaart, is het meest levende bewijs van onze onsterfelijkheid. Het is evenzeer uit de poëzie en door de poëzie heen, uit en door de muziek heen, dat onze ziel de prachtige dingen ontwaart, welke aan gene zijde van het graf stralen; en als bij een buitengewoon gedicht ons de tranen in de oogen springen, zijn deze tranen geen bewijs van overmatig genieten, doch voeleer de getuigenis van een geprikkelde zwaarmoedigheid, van een schreuwend verlangen onzer zenuwen, van een natuur, balling in het onvolmaakte, welke zich aanstonds, zelfs nog op deze wereld, zou willen meester maken van een geopenbaard paradijs."*)

Misschien zijn er geen getuigenissen beter in staat dan van iemand als Baudelaire om de ontoereikendheid der kunst tegenover de verzadiging van vreugde, welke de religie schenkt, wil men, om de armoede der kunst tegenover den rijkdom der religie, te doen uitkomen. Want Baudelaire geeft als niet-geloovig-Christen een onpartijdig oordeel. Als een geloovig Christen, die de belijdenis onderschrijft: „Buiten Christus geen heil!" eenzelfde geluid doet hooren, wordt zijn oordeel niet enkel als partijdig, maar ook als bekrompen afgevoerd, omdat hij eenzijdig is ontwikkeld en als kerkelijk mensch niet de volheid van het kunstleven in zich heeft opgenomen, en bovendien, omdat hij de religie op verkeerde gronden stelt boven de kunst. Immers als één der gronden heeft het Christendom aangevoerd: „Men heeft nog geen volk zonder God, zonder gebed, zonder offer en zonder religieuze praktijken gezien."*) Waartegen men dan aanvoert — en terecht — dat de eerste beginselen der kunst, de zin voor lijn en vorm en schoonheid in de meest algemeene beteekenis van het woord, bij alle volkeren der aarde worden gevonden*) en dat deze eerste kunst-ontroeringen en -nitingen vooral in den religieuze cultus zich laten gelden. Zoodat men zelfs de stelling heeft geponeerd: „Evenals tot de religie is de mensch ook tot de kunst geboren."*)

Laat dit waar zijn, in religie en kunst zijn niet twee gelijkwaardige grootmachten te zien. Zeker, beide moeten ze gericht zijn op de verheerlijking Gods. Maar de religie moet dienen om den zondaar

het verloren beeld Gods te hergeven, terwijl de kunst hoogstens aan dat hergeven beeld een hooger glans kan bijzetten. Maritain doet dit ware woord hooren: „De Dichter, die hongerend naar zaligheid, aan de kunst de mystieke verzadiging vroeg, welke God alleen kan geven, kon slechts uitloopen op Sigé l'abîme (de afgrond van het zwijgen). Het zwijgen van Rimbaud kenmerkt misschien het einde van een eeuwenlangen afval. Het maakt in ieder geval klaar en duidelijk, dat het dwaas is in de kunst de woorden des eeuwigen levens en de rust van het menschelijke hart te zoeken en dat de kunstenaar, wil hij zijn kunst en zijn ziel niet verbrjzelen, eenvoudigweg een goed werkman moet zijn insoover hij kunstenaar is: dat is het, wat de kunst van hen verlangt".*)

Rotterdam.

N. BUFFINGA.

*) Gerard Broom, *Romantiek en Katholicisme*, I Kunst, blz. 235 v.

*) Gerard Broom, a. w., blz. 236, 237.

*) Gerard Broom, a. w., blz. 237.

*) S. Hoekstra Blz., *Godsdienst en Kunst*, 1859, blz. 14.

*) Jacques Maritain, *Art et Scolastique*, Nederlandsche vertaling door C. A. Teuberg O. P., onder den titel: *Kunst en Scolastiek*, 1924, blz. 49.

*) Jacques Maritain, a. w., blz. 44, 45.

*) Oskar Peschel, *Völkerkunde*, S. 255.

*) Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, *Palaeolithische kunst in Europa*, I en II, 1929, 1930; Dr. M. W. de Visser, *Shinto en Taoïsme in Japan*, 1930.

*) Gustav Portig, *Religion und Kunst* I, 1879, blz. 13.

*) Jacques Maritain, a. w., blz. 49.

KERKELUK LEVEN

Het Vrije Kerklied.

VIII.

Na het afdrukken van het Rapport over het Vrije Kerklied dienen enkele vragen te worden beantwoord, voorzover dit mogelijk is.

Allereerst stellen wij dan de vraag, welke de gemoederen van velen bezighoudt: welk lot zal ter Synode aan dit Rapport zijn beschoren?

Hoewel het altijd moeilijk zal blijven een horoscoop van een Synode te trekken, zoo kunnen wij ons toch niet voorstellen, dat het zal worden verworpen.

Het heeft de instemming van alle Deputaten, waarvan wel waarde mag worden gehecht, nu rapporten in steeds groter getale niet eenstemmig worden ingediend en een nota of memorie als aanhangsel krijgen.

Het is zóó grondig en degelijk geargumenteerd — ik mag dat gerust hier neerschrijven, want hoe wel ik mee eraan heb gearbeid, heb ik het niet opgesteld en geef ik gaarne eer, wien eere toekomt — dat het al bijzonder zwaar zal vallen het te ontzenuwen.

Men moet wel doorkneet zijn in de wetenschap van exegese en kerkhistorie, zal men een tegenbeloof kunnen leveren, dat waarlijk steek houdt.

En al zou ook eenig ondergeschikt punt aanvechtbaar zijn of met een vraagteken kunnen worden versierd, de groote lijnen zijn met kennis van zaken niet anders te trekken.

De voornaamste konklusie van het rapport: HET VRIJE KERKLIED IS IN DEN EERDIENST DER GEMEENTE GEORLOOFT, zal naar wij stellig verwachten, door de Synode van Arnhem worden aanvaard.

Daarmee zijn we een belangrijke schrede verder.

Op de Synode van Utrecht in 1923 dreigde de discussie over het Vrije Kerklied dood te loopen.

Alles werd daarin door elkaar gehaald: de principiële kwestie, de praktische uitvoerbaarheid en het gevaar voor scheuring.

De heele zaak scheen van de baan te worden geschoven.

Daarom was het goed gezien, dat besloten werd om de verschillende elementen in de discussie te splitsen en eerst de principiële kwestie aan de orde te stellen.

En het was ook goed gezien, dat men die destijds niet aanstonds op de Synode behandelde, maar Deputaten benoemde, om daaromtrent een volgende Synode van voorlichting te dienen.

Immers was daarover nog geen rapport uitgebracht.

Eigenlijk was daarover heengestapt.

De Synode van Leeuwarden ging ervan uit, dat het beginsel vaststond.

Daarover behoeften haar Deputaten zich derhalve niet meer te beraden.

Maar op de Synode van Utrecht bleek, dat men het over het beginsel niet eens was.

En hoezeer het ook het tegendeel van aanbeveling verdient, dat een Synode terugkomt op wat een vorige besloot, hoezeer zulk een praktijk aan de continuïteit in ons kerkelijk leven afbreuk doet, zoodra een verschil over een beginsel opduikt, mag men zich door vorige Synodes niet gebonden achten.

Daaraan moet dan alle aandacht worden geschonken.

Geen vrees voor stagnatie mag van een nieuw onderzoek terughouden.

Dat is thans ingesteld.

Men klage niet over den tijd, dien het kostte.

Want principiële veiligheid kan nooit overschat worden.

En als dan de Synode van Arnhem de principiële konklusie van de Deputaten tot een principiële beslissing der kerken verheft, dan is dat een feit van betekenis.

Zij, die voor zichzelf reeds tot die overtuiging kwamen, zullen allicht geneigd zijn, daarop iets af te dingen.

Doch dan vergeten zij, dat het enorm verschil maakt of een privaat persoon tot zeker inzicht gekomen is, of dat de kerken, in Synode vergaderd, het voor haar rekening nemen.

Een gemeentelid of een groep van leden kan de zaak van het Vrije Kerklied met geestdrift bepleiten, maar er moet tegen gewaarschuwd, dat zij op de een of andere wijze hun gevoelens zouden willen doordrijven.

En dat geldt niet alleen het Vrije Kerklied, maar elke andere kerkelijke zaak.

Eerst als de kerken, in Synode bijeen, een beslissing hebben genomen, verkrijgt een gevoelen een ander aspect.

Dan is het voor de kerken bindend geworden, tenzij dan dat de Synode zelf uitdrukkelijk bepaalt, dat het in de vrijheid der kerken zal worden gelaten.

Maar dat komt uiteraard alleen voor bij praktische aangelegenheden.

Voor een principiële beslissing der Synode staan de kerken zelf in.

Hoogstens kan worden toegestaan, dat een persoon of personen, die een ander gevoelen zijn toegedaan, worden gedragen.

Maar dat vermindert de kracht van een principiële beslissing niet.

Evenwel houde men ook hier rekening met ideaal en werkelijkheid.

Een Synodale beslissing is een beslissing van alle kerken en van allen, die tot die kerken behooren.

Toch leert de ervaring, dat velen zich hiervan geen voldoende rekenschap geven.

In verband met de principiële beslissing over het Vrije Kerklied moeten de leden onzer kerken zoo volledig mogelijk worden voorgelicht.

Die voorlichting geschiede niet na de Synode, maar daarvoor.

Het gevoegelijkst kan dit natuurlijk door onze kerkelijke pers.

Tot onze blijdschap namen we er dan ook kennis van, dat onderscheiden bladen zich reeds van die taak kweten.

Er mag op gerekend, dat de overige niet zullen achterblijven.

Het zij ons echter vergund op één ding te wijzen.

Men rukke geen zinsneden van het Rapport uit haar verband.

In een blad werd er alle klem op gelegd, dat Deputaten, naar aanleiding van hun statistisch overzicht, rapporteerden, dat in de strenge kerken alleen psalmen worden gezongen.

Daardoor doet men afbreuk aan de konklusies van het Rapport.

En in het historisch overzicht, en in de konklusies worden de oorzaken opgegeven, waaruit dit verschijnsel in de meer strenge kerken te verklaren is.

Het wordt duidelijk in het licht gesteld, dat daarachter nergens een beginsel school.

Daarom misbruike men zulk een uitspraak niet om de kern van het rapport in te bolsteren, om

de ha
achten
Het
men
IS IN
CIPIE
Daa
nis te
Die
Of
histori
den b
Men

Bei

Om
even
als of
forme
was, i
Wij
uitkon
Maa
dacht
Men
circula
Bego
dikwij
mee v
We
al gew
Doel
in wat
thuis.
kerken
lezers
eens in
Wij
commi
wij on
Maar
met he
bijstrev
Wat
Leven
Een
len u e
te doet
onkont
gij er t
hier he
en dit
Nog
te wijz
te doet
Ware
terecht
hebben
Zij d
gen en
kend, i
mij ge
Nu e
Dit s
vereeni
voor de
lokaal,
Tenzl
bij even
Indie
secretar
ren vo
nisten)

Nu v
C. M. v
met de
Deze
welke d
Zij is
Als n
ouders
gezin, i
meer v
die ook

Na d
maken
Men
soonlijk